

Kerk van Voor-
at 106, scriba.
t de attestaties
ren, die in „EF-
den. Tot heden
s van hun ouders
niet juist, omdat
en en bovendien
zag immers niet
like van de leer-
in dit den admi-
is niet de ker-
school verlaten,
edragen aan de
Daar moet ook
n niet hier. Het
den kring van
an wel het ker-
leen contact met
rvangen kan via
rwijzer van de
lie op de verga-
an den doove de
rs tevens ouder-
mededeeling over

in gebruik geno-
le gemeente een
bouw in gebruik
kerkdiensten ge-
as zeer behelpen,
igen kerkgebouw
de bijdschap der
eten kon richten
or in een korten
ord uit Hooglied
le liefde tusschen
ns over den oor-
le liefde. Na de
en we eerst een
na de voorzitter
het woord kreeg.
gebouw aan den
vele werk, dat
rwonnen moesten
in gelukken, zoo-
t tegen afval en
d aanvaarde de
reest den Heere
en in 't bijzonder
t is. Dank bracht
te hij zich tot de
oo bilijk en zonde-
den Herv. koster
aarna onzen eigen
werk. Toen nam
de classis, gena-
van Ommsen. Hij
kerkgebouw Gods
mdigd mag wor-
htte zich tot de
otte sprekers en
ente, die in haar
tegenwoordigden
x zien, waarvoor
le in dankgebed,
met dank in 't
den.

s Fides Quaerit
een telegram aan
dit blad is gepu-
olgende schrijven:
amen, praetor en
ps Fides Quaerit
betuigt het Stu-
aan de Theologi-
kerken in Neder-
lens waaraan dit
geven. De Prin-
voor zijn gebed.
Wilhelmina.
KOHNSTAMM.

i. te Gees (Dr.)
ning in den
rds op len en
elpen?
K. MEIJERING,

JEND,
gem.) ziet zich
jens onvoorziene
een lening te

0.— per maand.
ureau „De Refor-

vil mij opleiden

CHINEZETTER?

k Ben 1e klas-
s Monotype-zet-
rotore plaats in
No. 403, Bur.
te Goes.

in dit blad

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; P. Groen, Rotterdam; Prof. B. Holwerda, Amersfoort; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Ds J. Meester, Haarlemmermeer; Mr J. Meulink, Enschedé; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds J. Smelik, Apeldoorn; Dr H. Smilde, Groningen; Ds J. P. v. d. Stoel, Groningen; D. Stroo, Bussum; Prof. Dr C. v. Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visé, Kampen; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men
aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen
Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes

Postrekening No. 406040. — Telefoon 2424
BUREAU „DE REFORMATIE“ — GOES
Ingevolge papertoewijzing B.P.P. no. 6585 verschijnt deze uitgave
wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pag., form. 30 x 41 1/2 cm.

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling
Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar
Advertentiën: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent

INHOUD: Hoofdartikel: De zin der vrijmaking, 2 (slot).
— Kerk. leven: De nieuw benoemde Hoogleraar. De plu-
riformiteit van de kerk in verband met de oecumeniciteit.
De toevaners van Oosterbeek. Erger dan de Mormonen?
Rotterdam; Ds J. Meester, Haarlemmermeer; Mr J. Meulink, Enschedé; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds J. Smelik, Apeldoorn; Dr H. Smilde, Groningen; Ds J. P. v. d. Stoel, Groningen; D. Stroo, Bussum; Prof. Dr C. v. Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visé, Kampen; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Indruk (oog en oor). — Zending en Evangelisatie:
De Conferentie van Makassar, 1. — Uit de Historie:
Vitranga over nut, noodzakelijkheid, gezag van Synoden.
7. — Groninger Brieven. — Persverslag 1e Synodeweek.
— Persschouw: Eenvoudige ingewikkeldheid, Bekeering
op den bon, Amsterdam-Kampen. — Kerknieuws.

Ten strijde voor de wederopbouw, voor
de reformatie, voor de éénheid Zijner Kerk
in ons dierbaar vaderland, overeenkomstig
Zijn Woord.

Voor God mogen wij verklaren, dat het ons daarbij
niet om onszelf te doen is, maar omdat Hij ons
door zijn Woord en Geest leerde, dat zóó alleen de
zegen des Heeren in Zijne Gemeente in Nederland kan
wonen. Omdat zóó alleen de zielen van ons en onze
broeders, van ons en onze kinderen wasdom in de ge-
nade kunnen ontvangen door de opbouw des
lichaams van Christus. Die wasdom toch is verre,
zoolang wij des Heeren Kerk laten liggen in puin.
Omdat zóó alleen het ongeloof en de goddeloosheid
in Nederland in hunne openbaring kunnen worden
neergeworpen. Omdat zóó alleen hulpe daagt voor de
verwaarloosden en ellendigen. Omdat zóó alleen de
revolutie van het socialisme en de ondergang van land
en volk kunnen worden gekeerd. Omdat, — en dit zij
ons altijd het liefste! — omdat zóó alleen de eere van
onzen God en van onzen gezalfden en gekroonden
Zaligmaker kan worden geopenbaard. Het is ons om
den prijs van Zijn bitter lijden en sterven te doen.
Wij zullen Hem dien niet toebrengen. Neen, Hij heeft
dien van den Vader ontvangen. Maar de Heere leerde
ons, dat het loon op zijn arbeid, de vrucht der genade,
openbaar wordt in den weg van den arbeid en strijd
Zijner discipelen om de wederopbouw, de reforma-
tie, de éénheid en de heilighing Zijner Kerk over-
eenkomstig Zijn Woord.

Die taak, dien wij weg verdedigen wij met
ons leven, onder beding der genade Gods. Maar ove-
rigens kent niemand onze gebreken in dezen
arbeid beter dan wij zelf. Het zij hier beleden, dat
wij nog nooit van eenigen arbeid anders dan schuldig
en beschuldigd terugkeerden. Al beschuldigde niemand
ons, daar blijft voor ons niet anders over, dan bij
onze tranen, zuchten en smekingen over de ellende
der Kerk, te voegen onze tranen, zuchten en smekin-
gen over de ellende van onszelf, die de reformatie
aanvankelijk begeeren.

..... Ons is zoo schrikkelijk onrecht gedaan. Tal
van mannen, en bekwaame mannen in Nederland,
hebben deze zonde op hun geweten en gaan er mee
voort, om ons..... als verwerpers, bestrijders, haters
der Kerk voor te stellen en al onze woorden en be-
doelingen dientengevolge te verdraaien. Wij zijn op
die wijze voor duizenden in Nederland..... onver-
staanbaar geworden. O, het is zoo vreeslijk,
dit te moeten verdragen! Maar, de Heere kan dezen
smaad van ons wegnemen.

Zij thans slechts betuigt, — en mocht hierover nu
eens door broeders en zusters, die ons tegenstaan,
worden nagedacht! — dat wij tegen geen enkelen
broeder één woord begeeren te richten, waarmee wij
hem onrecht doen; dat wij niet tegen de Kerk, maar
vóór de Kerk..... leven en sterven willen, en dat onze
strijd haar behoud zoekt; maar dat al wat in ons is
roept, smeekt, getuigt, arbeid, en strijd tegen den
ban, die Gods toorn over de Kerk en over Nederland
haalt; den ban, waarvoor de oogen niet geopend zijn
en stelselmatig gesloten worden gehouden; den ban,
die uit den boze is. Deze ban is de gruwel, die al
onzen broeders tot schade voor hunne ziele is.

En daarom:
Laten wij trouw zijn aan Christus en zijn kerk!
Laten wij de waarachtige liefde koesteren voor hen,
die den ban in Christus' kerk deden komen en die oor-
zaak zijn dat deze in haar blijft en voortwerkt.
Laten wij rusteloos en vóór alles, ja, alleen blijven
worstelen om het wegdoen van al die beslissingen,
welke niet naar het Woord van God zijn en daarom
de kerk hebben gescheurd.
Laten wij, erkennend wat er nog aan werking Gods,

DE ZIN DER VRIJMAKING (II, Slot)

HOOFDARTIKEL

En wat moeten we nu doen?
Voor wie de zaken nuchter, eerlijk en
vooral liefdevol beschouwt en doorleeft, is dat
zeer duidelijk.

Indien we het waarachtig goede voor
de gebonden kerken zoeken, als we
niet legen haar maar om haar strijden, moeten we
spreken, werken, worstelen om de, in de eerste plaats
voor haar zelf, zoo doodelijke gevaarlijke besluiten
weg te doen! Radicaal en voor goed.

Dat is het eenige, het volstrekt eenige wat we moe-
ten nastreven. Als dat geschiedt kan alles goed
worden. Als dat niet geschiedt wordt alles, alles
een ramp, erger dan die welke de kerken in 1944 trof.

Men kan de gebonden gereformeerde kerken en de
in de binding levende broeders kerkelijk geen grooter
kwaad doen dan om deze kernkwestie heen te lopen
of haar te camoufleren. Zakelijk, schriftuurlijk ge-
zien, haat men hen als men hen niet opwekt mee
te werken dat Gods ban, die ook naar het oordeel van
de friesche predikanten in hun leger wroet, wordt
opgeheven. Alle „vriendelijkheid“, „broederlijkheid“,
„hartelijkheid“, die niet vóór alles dezen oproep dui-
delijk en krachtig laat hooren en blijft aandringen is
in wezen een verdoovingsmiddel, een
loslaten van de groep op de con-
scientie, een ontvluchten van de
roeping en ontrouw jegens de
naasten die God op onzen weg plaatst, een ver-
scheuren van de kerk.

Alle eenheidspogingen welke deze centrale kwestie niet
duidelijk en centraal stellen, zullen zoo de kerk onnoe-
melijk schade doen. Want zij verhinderen de
bekeering. En spelen zoo Satan in de kaart.
Reeds bijna dertig jaar geleden schreef onze hoofd-
redacteur de volgende zeer actuele woorden:

„Verdeel en heersch; zou dat alleen de leuze zijn
gewest van imperialisten en usurpatoren? Zou alleen
het militarisme en het wereldrijk, dat voor oogen is,
er mee gebaat zijn?

Dwaas is, wie het gelooft.

„Verdeel en heersch“, deze leuze is het wachtwoord
der hel, een vondst van satanisch vernuft. Van sa-
tanisch vernuft, zeggen we; want alle ontbinding van
wat God heeft saamgebonden is 't grootste doel van
den duivel. Maar dan ook van satanisch vernuft; de
duivel toch schrijft niet in plumpe pompositieit dit ge-
heim van zijn zegevierende oorlogstactiek in zijn vaand-
del, doch houdt het stilteklens voor zichzelf alleen. Dat
is 't beste oorlogsgeheim; dat is de krijgslist, die niet
achter de feiten aankomt, doch eraan voorafgaat; en
die bij Satan methodisch ingedacht is; dat is de krijgs-
list niet voor een keer, doch voor altijd. Tot zijn inge-
wijden zegt hij: verdeel, zaai twist en vorm secte op
secte; maar tot wie hem niet begeeren, tot wie hem
zouden schuwen in zijn naaktheid, houdt hij, — en in
zijn handen heeft hij de twee staven, die den naam
voeren „liefelijkheid“ en „samenbinding“ — een klin-
kende redevoering over de eenheid. Een redevoering,
ook over de eenheid der kerk en over de (toekomstige)
kerk van eenheid. En met zijn fijne logica brengt hij

in zijn redebeleid een opzettelijke logische fout, na-
tuurlijk gemaskeerd achter vrome argumentatie, en
hij tracht het zoover te brengen, dat ook de kerk ver-
deeld en verbrokken wordt in naam der eenheid, dat
Satan heerschen kan, straks op haar puinhoopen, ten
troon geheven, zonder dat ze dat wilden, mede door
hen, die meenden te voeren den heiligen oorlog van
den strijd tegen Satan.

En zoo maakt hij vele slachtoffers. Slechts zij kun-
nen zijn tactiek onderkennen, wier vernuft en wier
perversiteit het duivelsche raken of..... die afgedaald
zijn tot de grondgedachten van het Woord van God,
d.l. van Hem, wiens vernuft dat van den Satan in de
schaduw stelt.

Slachtoffers van die duivelsche logica zijn daarom
altijd respectabele menschen. Ze behooren niet tot de
ingewijden van Satan; hij weet, dat hij zijn tactiek
voor hen verbergen moet achter schoonen schijn en
dat ze het goede zoeken voor de gemeente van alle
eeuwen. Hun fout is alleen, dat ze niet genoeg zijn
doorgedrongen tot de grondgedachte der Schrift, dat
hun logica niet evenredig is aan hun goeden wil.

Maar zijn er dan niet allerlei fouten gemaakt en
zonden bedreven door de „vrijgemaakten“?

Wie, die in den zwaren kerkelijken strijd hebben
meegestreden, zullen er ook maar één moment aan
hebben gedacht dit te loochenen? Ik vermoed, dat
ieder hunner met smart, maar tegelijk ook grif, zal
toegeven, dat hij zijn zonden en gebreken nooit zóó
beeft zien werken en zich daar nimmer zóó van be-
wust is geworden als in de laatste jaren. Probeeren
alle slechte neigingen en begeerten zich niet juist in
een kerkelijke worsteling met kracht te laten gelden?

Maar laat men met het oog daarop zich toch laten
leiden door de Schriftuurlijke wijsheid, die Sikket een-
maal aldus vertolkte:

„Men moet ook in de beoordeeling van onzen arbeid
onderscheid maken tusschen de zaak, die wij voor-
staan, en onze persoonlijke verkeerdheden. En
dan mogen wij verklaren, dat wij ten opzichte van de
zaak, waarvoor wij strijden, en den weg, waarin
wij in gehoorzaamheid aan den Heere en Zijn Woord
ten strijde trekken, een goede consciëntie hebben. Wij
meen en hieven voor God rekenschap te kunnen ge-
ven. Wij zijn ons hierin waarlijk geenerlei eigenwillig-
heid bewust. Wij kunnen en moeten met Luther spre-
ken: „Hier sta ik. Ik kan niet anders. God helpe mij!“
O, hoe gaarne waren wij ons leven lang buiten den
strijd gebleven. Hoe gaarne hadden wij dien ontwe-
ken. Hoe kunnen wij smachten naar de bevrijding uit
den strijd. Maar wij kunnen, wij mogen niet anders.
Wij moeten belijden: „Gij, Heere! hebt mij overreed
en ik ben overreed geworden. Gij zijt mij te sterk ge-
weest en hebt overmocht!“ En dit werk Gods in ons
kunnen wij niet verloochenen. Onze zaaksgerechtigheid
in dezen handhaven wij. Gods weg is ook voor
ons in dezen doorlooterd! Hij heeft ons on-
derwezen door Zijn Woord en Geest. Hij heeft onze
vingeren onderwezen ten strijde.

De nieuw benoemde Hoogleraar

KERKELIJK LEVEN

Al weten we op dit moment (Donderdagavond eerste synodeweek) nog niet, welke beslissing dr H. J. Jager nemen zal ten aanzien van zijn benoeming tot hoogleraar onzer Theologische Hoogeschool, toch willen we in afwachting daarvan hem hartelijk verwelkomen in den kring der Hoogeschool.

Dr Jager, geboren Appingedammer, heeft in de vrijmakingsdagen zich een man van karakter getoond tegenover de synodocratie. Toen bekend was, dat ook hij zoo verstandig en eerlijk was, een formuleetje, dat binnen twee jaar zou gewijzigd worden en zakelijk veranderd, niet de eere van Gods Woord te geven, heeft de „gevarenbezweerder“ der hiërarchie, dr J. Ridderbos, zich — zoo was de stijl — de gewoonte — in den kerkeraad van Voorthuizen willen laten bevinden en zijn best gedaan „er wat op te vinden“. Maar dr Jager was voor spel niet te vinden, en zoo heeft, met diepe droefheid, en wat daar verder volgt...

En nu heeft deze week een synode — terecht — den met diepe droefheid geschorste verzocht, de plaats in te nemen van dien anderen geschorste, die ook eenmaal naast dr Ridderbos gewerkt had.

In 1939 is dr Jager gepromoveerd aan de Vrije Universiteit op een proefschrift over „Rechtvaardiging en Zekerheid des geloofs“. Het eert hem, dat hij deswege lastig gevallen is aan deze inrichting. 't Was in den tijd, waarin onder dr H. H. Kuyper's drijven de dogmaticus der V.U. zijn uit wetenschappelijk oogpunt volkomen mislukte actie begonnen was tegen degenen, die aan dr H. H. Kuyper en mitsdien aan de volgzaam theologische faculteit der V.U. onwelgevallig waren. De tijd, waarin de rabies der V.U. begon te blazen in het vuur, en waarin de grond gelegd werd voor die machtsvorming, waarin, bij gebrek aan argumenten (want dr H. H. Kuyper zag wel, dat dr Hepp 't niet houden kon), tenslotte de oorzaak liggen zou voor het retireeren van de zwakken naar de „veilige zone“.

In die dagen heeft dr Jager bewezen te durven. Hij wist in zijn dissertatie af te wijken van de meening van zijn promotor. Hij kreeg van andere zijde den wind naar voren. Maar hij hield vol. En zoo werd zijn dissertatie een kalm trotseeren van het kerkelijk en wetenschappelijk illegitieme drijven van de H. H. Kuyper-Hepp.

Dit eert den promovendus van toen. Van zijn stellingen noemen we er enkele:

1. „In Rom. 4:25 is „*dia tèn dikaloosin*“ („om onze rechtvaardiging“) aldus te omschrijven: met het oog op nog te geschieden rechtvaardiging door het geloof.“

Even opletten: met deze stelling aanvaardde dr Jager de meening van Greijdanus' commentaar op Romeinen. Evenals Greijdanus ging hij daarmee openlijk in tegen 1905, want daar stond nog altijd de meening verdedigd, dat Christus was opgewekt om onze reeds geschiedte rechtvaardigmaking. Die tekst was daar gebruikt in denzelfden zin als waarin Kuyper hem had aangewend in zijn rechtvaardigmakingstheorie, die op zichzelf nog niet veel meer bezwaren had dan een ietwat slordig omgaan met enkele woorden (verkiezen en rechtvaardigen), maar die toch, mede daarin, ingeschakeld was in een systeem, dat in zijn verdere ontplooiing gevaarlijk begon te worden. Derhalve verloochende ook dr Jager publiek 1905 op een in dat lichaam betekenisvol punt, en maakte hij toen reeds bij voorbaat belachelijk den noodsporg eener latere synode, die, gekapitteld om de binding aan één knipselzinnetje uit 1905, daarna verteld had, dat heel het langademige stuk bindend was.

2. Een andere stelling luidt: „Aan het ware geloof is de zekerheid altijd inherent“.

3. Weer een andere: „De stelling, dat de kenmerken „alleen betekenissen kunnen hebben in verband met een reeds bestaande zekerheid“ (A. A. van Schelven, De bewerking van een plütsisch-getinte gemeente, Goes 1914, bl. 59) is juist“ (deze stelling was

rechtstreeks een aanval op de meening van dr H. H. Kuyper en dr Hepp, die de kenmerken-kwestie hadden aangegrepen, zonder duidelijk te kunnen maken, waarom zij het deden).

4. Nog een: „De stelling van Maresius, „*nec actum, nec habitum fidelis posse tribui infantibus*“ (Disp. de fide infantum, 55) is juist“. De latijnsche woorden kunnen betekenissen: „dat noch de daad, noch de „hebbelijkheid“ van geloof aan de kleine kinderen kan worden toegekend“. Ook Ursinus schreef kalm: kinderen gelooven niet. Het woord „actus“, dat alles en nog wat kan aanduiden, zal hier wel betekenissen: werkzaamheid. En „habitus“ zal hier niet zoozeer betekenissen „kiem“ (Kuyper heeft de geschiedenis van dat woord veel kwaad gedaan met zijn veelvuldige vertaling van „kiem“), doch: „eigenschap“. Een stelling, waarmee niet ontkend wordt, dat God in kleine kinderen „wat doet“ zoo vaak en wat Hij wil, doch het woord „geloof“ wordt gelaten in de betekenissen, die het ook in de belijden heeft. Zie ik het wel, dan worden met zulke stellingen Kuyperiaansche en andere misvattingen bezworen en keert de spits van de stelling zich ook tegen het leerbegrip eener „plütsische functie“, waarbij het woord „functie“ is te laten in hetzelfde raam als waarin het ettelijke malen gebezigd wordt, d.w.z. zóó, dat het met „fungeeren“ niets te maken heeft.

Heel de dissertatie is vol van uitspraken, die in dezelfde lijn liggen. „We moeten de liefde Gods niet afmeten naar de uitwerkingen daarvan in ons hart, maar we moeten geloovig zien op het offer van Christus“ (173). „Voor de vraag, die vaak gesteld wordt: 'Mag ik wel gelooven' laat het evangelie geen plaats. Als die vraag gesteld wordt, loopt het er altijd weer op uit, dat men in den mensch zelf een grond zoekt, waarom en waarop zij gelooven mag“ (91). „Door het Woord wordt niet slechts een generale rechtvaardiging bekend gemaakt, zoodat wij door zelf-onderzoek de vraag zouden moeten beantwoorden of dat nu wel voor ons persoonlijk geldt. Maar ook de persoonlijke rechtvaardiging is in het Woord des evangelies besloten“ (92). „Wanneer de geloovende of de wedergeboren mensch voorwerp van het geloof zou zijn, dan zou dat weer uitloopen op roemen in den mensch“ (83).

Onze lezers zien, dat de benoemde hoogleraar vol interesse en met goede trouw zich heeft geworpen in den strijd der geesten, en een waardevolle bijdrage heeft geleverd tot den strijd voor de reformatie van ons denken en belijden.

We hopen, dat, na aanvaarding der benoeming, de opvolger van prof. Greijdanus zijn arbeid zal mogen verrichten in dezelfde harmonie, als waarmee thans aan de Hoogeschool gearheid wordt en zijn verheugd, dat de voortteekenen er zijn, die in dezen goede hoop wekken. Moge voor kerken en Hoogeschool de vrucht zich spoedig afteekenen en blijve in ons hart de dank, dat God de krachten geeft, die, wat anderen moesten loslaten, weer ter hand kunnen doen nemen. K. S.

De pluriformiteit van de kerk in verband met de oecumeniciteit (I)

Hier volgen de stellingen van Dr W. Volger, Ned. Herv. Predikant te Amsterdam, die dienst hebben gedaan als leidraad voor discussie over bovengenoemd onderwerp op het 26e congres van de Calvinistische Studenten-beweging, gehouden in 1948 te Lunteren. Dr Volger was zoo vriendelijk, ons toestemming te geven tot publicatie in ons blad, waarvoor wij hem mogen danken.

1. Het begrip „Pluriformiteit der kerk“ impliceert de eenheid en de enigheid der kerk, en bedoelt de openbaring der kerk in velerlei vorm. Daarbij is de substantie van de kerk het primale en de vorm van de kerk het secundaire.

2. Aangezien er geen zaligmakende kerk bestaat, maar de zaligheid verbonden ligt aan het geloof in Jezus Christus, moet het voornaamste accent niet gelegd worden op de vorm van de kerk, maar op de geloofsinhoud van de kerk.

3. Bij het kerk-begrip moet onderscheid (geen schelding) gemaakt worden tussen kerk (gemeente) en ambtelijke vergadering, die de kerk regeert.

Een kerkregering is niet te denken zonder kerk, een kerk kan bestaan zonder kerkregering.

Nadruk op de kerkregering doet de kerk uit het oog verliezen, stelt het ambt-eenzijdig in de regering, en ziet voorbij, dat alle gelovigen ambtsdragers zijn. Het ambt der kerkregering heeft een onlosmakelijke band met het ambt der gelovigen, dat functioneert door middel van het ambt der kerkregering.

4. In de kerk is een individueel (IK geloof) en een sociaal (IK geloof) element.

De kerk is steeds een meervoudige samenstelling (Mattheus 18:20), een vergadering van ware Christen-gelovigen (Art. XXVII N.G.B.), wier taak het is, profeet, priester en koning te zijn (Vr. 32 Heid. Cat.).

5. Het begrip *ecclesia* in Mattheus 16:18 en 18:17 is een algemene omschrijving van die zelfstandige gemeenschap, die in tegenstelling staat met de synagoge, haar centrum heeft in Christus, haar fundament in de Messiaanse belijdenis, en haar levensprincipe in de Heilige Geest; dit is de oecumenische kerk, die als geheel aan de delen vooraf gaat, en in de delen zich manifesteert.

6. In overeenstemming met het bestaan van één eccle-

sia is er één evangelie, dat zaligheid aan en voor mensen verkondigt.

Om dit evangelie tot de mensen te brengen, past God zich bij de mensen aan: het evangelie wordt gebracht in menselijke taal, als een voortzetting van de vleeswording van het Woord, en wordt al verder op de Pinksterdag, ter wille van de mensen, die velerlei talen spreken, in velerlei talen vertolkt.

Zoals de profeten in het Oude Testament door verschillende aanleg in verschillende omstandigheden het ene Woord Gods pluriform hebben gebracht, zo brengen ook de apostelen in het Nieuwe Testament het ene evangelie pluriform.

7. De accommodatie Gods bij de verkondiging van het evangelie wordt in de geschiedenis openbaar in de pluriformiteit der kerk.

Deze pluriformiteit wordt theoretisch erkend door bepaalde onderscheidingen als:

1. *ecclesia temporalis* en *ecclesia futuralis*;
2. *ecclesia militans* en *ecclesia triumphans*;
3. *ecclesia universalis*, *ecclesia nationalis* of *provincialis*, en *ecclesia particularis* of *localis*.

Uit de tijd der Reformatie is bekend de onderscheiding tussen *ecclesia visibilis* en *ecclesia invisibilis*.

De Roomse kerk heeft onderscheid gemaakt tussen *corpus ecclesiae* en *anima ecclesiae*.

Bij deze theoretische pluriformiteit is gekomen de praktische door het ontstaan en voortbestaan van verschillende kerkformaties.

8. De eenheid tussen de kerkformaties mag niet gezocht en gevonden worden in het formele, als bij de Roomse Kerk (ubi papa, ibi ecclesia), of als bij de Nederlandsche Hervormde Kerk (het geheel is de som van de delen), of als bij de landskerken (*causa regio eius religio*), maar in het aanwezig zijn in de kerkformatie van de door Christus gestichte en bedoelde *ecclesia*.

9. Kerkformaties, waarin oecumenische *ecclesia* vorm en uitdrukking heeft gevonden, zijn één in Christus en hebben deze eenheid te erkennen in een consensus, zo in Christus en met elkander oecumenisch levend.

Al zou er maar één kerkformatie zijn, waarin de oecumenische *ecclesia* vorm en uitdrukking heeft gevonden, dan leeft deze formatie oecumenisch, is één en algemeen (katholiek): het geheel is zichtbaar geworden in het deel.

10. De moeilijkheden bij de oecumenische beweging ten opzichte van de pluriformiteit liggen niet in de theoretische onderscheidingen, maar in het opkomen en voortbestaan van principiële, fundamentele verschillen, die ontstaan door afwijkingen van de oecumenische *ecclesia*.

11. De maatstaf voor de beoordeling of een kerkformatie oecumenisch is of niet, of in haar de oecumenische *ecclesia* zich manifesteert of niet, ligt in Matth. 16:18 (V.).

12. Bij de geloofsverschillen is onderscheid te maken tussen *articuli principales* et *minus principales*.

13. De kerkformaties hebben, daar zij als leden van het geheel voor elkander verantwoordelijk zijn, elkander te onderzoeken op haar overeenstemming met de oecumenische *ecclesia*, om, luisterende naar het woord: „Hetzij dat één lid lijdt, zo lijden al de leden mede“ (I Corinthe 12:26), bij afwijking van de oecumenische gestalte elkander daarop te wijzen, teneinde de afwijkende kerkformatie tot de oecumenische gestalte terug te brengen.

14. Samenspreking tussen de kerkformaties is geen erkenning van elkanders bijzonder gevoelen, maar de poging om een ieder nader te brengen tot steeds zuiverder manifestering van de oecumenische *ecclesia*.

15. De hoop, dat de kerkformaties in deze bedeling uniform zullen worden, moet, gezien de historische ontwikkeling, als fictief worden opgegeven.

16. De eenheid van hen, die in Christus zullen geloven, zal komen: Christus' bede staat daarvoor garant (Johannes 17:20, 21).

Maar ook in het huis met de vele woningen zal het leven niet uniform, maar pluriform zijn.

Tot zoover dr Volger's stellingen. Ze schijnen ons duidelijk en concreet en bieden dus een uitstekend uitgangspunt voor een „gesprek“, waarin meening tegenover meening kan gesteld worden. Daar hopen we ons dan ook in enkele artikelen toe te zetten. K. S.

De tovenaars van Oosterbeek

Toen ik de proclamatie las van de Conferentie van Oosterbeek, kwam mij in gedachte hetgeen prof. Greijdanus destijds schreef als inleiding tot zijn brochure: „De zestien Uitspraken van de Synode te Utrecht in Augustus 1945“: „Het valt toch eenmaal niet gemakkelijk om zwart wit te praten. Een onmogelijk iets toch te willen uitrichten, moet wel op mislukking uitloopen. Men mag nog zoo handig en diplomatiek zijn, nog zoo talrijk en nog zoo geleerd, de waarheid laat zich door handigheid en schranderheid niet licht omzetten in leugen. Slechts als door zekere tooverkunst moge men bij dezen of genen of de menigte den schijn kunnen bewerken en den waan wekken, dat men in zijn pogen geslaagd is, nauwkeurig toekijken op wat en hoe gedaan wordt, gezegd, en niet gezegd, kan dan wel beter doen weten en voor vergissing bewaren. De Egyptische tovenaars deden ook hun staven veranderen in slangen, naar het scheen, maar Aarons in een slang veranderde staf at hun schijnslangen op. Ex. 7:11-12“.

Om bij dit laatste beeld te blijven, de tovenaars van vandaag doen al hun best om te trachten hun slangen, precies omgekeerd dus, in liefelijke staven te veranderen. Ook dat is een verzoeking voor het zwakke vleesch zoo mogelijk nog gevaarlijker.

In deze gevaarlijke situatie, gevaarlijk vanwege de zoete verleiding, die er in ligt opgesloten om een met bloemen geurende en fleurde weg, maar desniettemin een dwaalweg, in te slaan, is het om met prof. Greijdanus te spreken, zaak om nauwkeurig toe te kijken ook op wat..... niet gezegd wordt. Hiermede